

Lescha davart las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun (LSAIP)

dals ...

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 31 al. 1 e sin l'art. 89 al. 3 da la constituziun chantunala,
sunter avair gè invista da la missiva da la regenza dals ...

concluda:

I. Disposiziuns generalas

Art. 1

Questa lescha regla la direziun e la promoziun da las scolas autas e dals instituts da perscrutaziun tras il chantun Grischun. Object

Art. 2

¹ Scolas autas ed instituts da perscrutaziun èn lieus da l'instrucziun scientifica, da la perscrutaziun e dal servetsch. Els promovon en general la vita spiertala, la diversità culturala sco er il servetsch vi da l'uman, vi da la societad e vi da la natira. Intent da las scolas autas e dals instituts da perscrutaziun

² Els gidan a sviluppar l'economia dal chantun e da sias regiuns.

Art. 3

L'instrucziun e la perscrutaziun scientifica èn libras.

Libertad da l'instrucziun e da la perscrutaziun

Art. 4

Las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun tgiran la collavuraziun e coopereschan en lur champ d'incumbensas cun auters instituts dal chantun sco er da la Svizra e da l'exteriur.

Collavuraziun

Art. 5

¹ Las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun utilischan lur resultats da perscrutaziun. Cun excepziun dals dretgs d'autur han els tut ils dretgs vi dals baints immaterials ch'èn vegnids stgaffids da persunas cun exequir lur activitad uffiziala.

Dretgs dals baints immaterials

² Per transferir dretgs pon las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun far regulaziuns contractualas cun las titularas e cun ils titulars dal dretg.

³ Persunas che han stgaffi bains immaterials en il senn da l'alinea 1 ston vegnir participadas commensuradamain al gudogn eventual che resulta d'ina utilisaziun.

Art. 6

Fundaziuns tras
excorporaziun e
participaziuns ad
interpresas

¹ Las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun promovon la fundaziun da novas interpresas tras excorporaziun (spin-off).

² En il rom da lur incumbensas legalas e da lur incarica da prestaziun per utilizar dretgs dals bains immaterials pon ellas sa participar a persunas giuridicas dal dretg public e dal dretg privat.

II. Scolas autas chantunals ed instituts da perscrutaziun chantunals

Art. 7

Princip

¹ Il chantun maina ina scola auta da pedagogia (SAP) ed ina scola auta da tecnica ed economia (SATE) sco instituts da dretg public cun personalitad giuridica.

² Cun resalva da las disposiziuns dal referendum da finanzas concluda il cussegl grond da stgaffir novas scolas autas e novs instituts da perscrutaziun. En quest connex ston vegnir cumprovadas en spezial lur integraziun en la cuntrada da scolas autas da la Svizra, la satisfacziun da basegns chantunals e la finanziabladad.

Art. 8

Scola auta da
pedagogia (SAP)

¹ La SAP procura per la scolaziun da persunas d'instrucziun, en spezial per la part tudestga, rumantscha e taliana dal chantun. Ella po surpigliar questa incumbensa er per auters chantuns, per il principadi da Liechtenstein u per regiuns cunfinantas da l'exteriur.

² La SAP porscha programs da bachelor en pedagogia, po manar tras programs da master e scolescha persunas d'instrucziun da praticum.

³ Ella promova en spezial la furmaziun supplementara da persunas d'instrucziun da tut ils stgalims da la scola populara, tgira la perscrutaziun ed il svilup applitgà e porscha servetschs a terzas persunas.

Art. 9

Scola auta da
tecnica ed
economia (SATE)

¹ La SATE porscha programs da bachelor tecnicos ed economics, po manar tras programs da master e procura en spezial per ina scolaziun da basa solida.

² Ella promova en spezial la furmaziun supplementara da forzas da cader dal mastergn, da l'industria, dal turissem sco er da l'administraziun, tgira la perscrutaziun ed il svilup applitgà e porscha servetschs a terzas persunas.

Art. 10

¹ L'admissiun als singuls studis da las scolas autas premetta ina furmaziun preliminar adattada. Admissiun

² Sco cumprova per l'admissiun ad in studi da bachelor valan per regla:

- a) per la SAP: la maturitad gimnasiala u la maturitad spezialisada da pedagogia;
- b) per la SATE: la maturitad professiunala;
- c) il diplom d'ina scola spezialisada superiura.

³ En il rom da cunvegnas interchantunales pon las scolas autas far examens da qualificaziun.

Art. 11

¹ Las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun èn autonomi en quai che concerna lur direcziun e lur organisaziun, uschenavant che quai è cumpatibel cun l'incarica da prestaziun. Autonomia da las scolas autas e dals instituts da perscrutaziun

² Els han in'atgna contabilitad.

Art. 12

En cas da purschidas da perscrutaziun, da svilup, da furmaziun supplementara e da servetschs che pon er vegnir furnidas da l'economia privata, na dastga la concorrenza betg vegnir falsifitgada. Neutralitad areguard la concorrenza

III. Scolas autas reconuschidas ed instituts da perscrutaziun reconuschids

Art. 13

Scolas autas ed instituts da perscrutaziun vegnan reconuschids dal chantun, sch'igl èn ademplidas il medem mument las suandantas premissas: Premissas per la reconuschientscha

- a) igl exista in interess chantunal suffizient;
- b) la qualitad scientifica è garantida;
- c) il pertader cumprova ina finanziaziun stabila a lunga vista;
- d) per instituts ch'èn activs en la scolaziun universitara sto esser avant maun il medem mument in'accreditaziun instituziunala.

Art. 14

¹ Il chantun po pagar contribuziuns a scolas autas reconuschidas ed ad instituts da perscrutaziun reconuschids. Contribuziuns chantunales, surveglianza

² La surveglianza è chausa da la regenza.

Art. 15

Scolas autas reconuschidas ed instituts da perscrutaziun reconuschids collavuran cun instituziuns dal chantun ed han en il rom da l'adempliment Collavuraziun

da questas incumbensas – independentamain da lur furma giuridica e dal purtader – il medem status giuridic sco las scolas autas chantunals e sco ils instituts da perscrutaziun chantunals.

IV. Gestiu ed organisaziun

Art. 16

Regenza

¹ La regenza maina las scolas autas chantunals ed ils instituts da perscrutaziun chantunals cun agid d'incaricas da prestaziun e da contribuziuns globalas. En quest rom accordescha ella ils profils ed ils portfolios da las scolas autas e dals instituts da perscrutaziun in cun l'auter.

² La regenza ha las suandantas incumbensas:

- a) eleger ils gremis directivs strategics da las scolas autas autonomas da dretg public e dals instituts da perscrutaziun autonomas da dretg public sco er dal cussegl consultativ scientific;
- b) eleger ils posts da revisiun;
- c) approvar las incaricas da prestaziun, ils rapports annuals cun ils quints annuals;
- d) deliberar las contribuziuns globalas annualas sin basa dal credit ch'è vegnì approvà dal cussegl grond;
- e) renconuscher scolas autas ed instituts da perscrutaziun;
- f) far convegnas davart la collavuraziun tar l'instrucziun e tar la perscrutaziun, e quai cun auters chantuns u cun auters stadis sco er cun auters purtaders da scola auta da dretg privat u da dretg public;
- g) fixar il profil ed il portfolio sco er ils titels academics, la *venia legendi* ed ils attestats;
- h) fixar las metodos ed ils criteris per controllar, sche las finamiras da las incaricas da prestaziun èn vegnidas cuntanschidas;
- i) relaschar disposiziuns davart l'organisaziun da las scolas autas chantunals e dals instituts da perscrutaziun chantunals che reglan la structura, la cooperaziun, las finanzas e la contabilitad, l'administraziun dal personal ed il manaschament d'immobiglias;
- j) relaschar ordinaziuns davart il dretg dals bains immaterials da tut las instituziuns sustegnidas;
- k) approvar l'urden da gestiu dal cussegl consultativ scientific;
- l) far convegnas da dretg administrativ en il champ d'applicaziun da questa lescha, en spezial convegnas che concernan ils daners da scola e la collavuraziun sco er la coordinaziun cun auters chantuns e cun l'exteriur, inclusiv lur finanziaziun;
- m) premiar prestaziuns scientificas spezialas;
- n) pajar contribuziuns da promoziun a scienziadas ed a scenziads sco er a doctorandas ed a doctorands grischuns extraordinaris. En quest connex resguarda ella er interess linguistics e culturals.

³ Sin basa d'ina ordinaziun po la regenza surdar ulteriuras incumbensas a las scolas autas reconuschidas ed als instituts da perscrutaziun reconuschids.

Art. 17

¹ Ils gremis directivs strategics èn ils cussegls da scola auta da las scolas autas sco er ils cussegls d'institut u ils cussegls administrativs dals instituts da perscrutaziun. Els han las suandantas incumbensas:

Gremis directivs
strategics

- a) far la planisaziun strategica e da survegliar che las finamiras fixadas en connex cun l'incarica da prestaziun da la regenza vegnian cuntanschidas;
- b) deliberar il preventiv per mauns da la regenza e da survegliar las finanzas;
- c) fixar l'organisaziun directiva e da definir ils princips da l'organisaziun da process e da structura;
- d) eleger la rectora u il rector ed il comité directiv da las scolas autas respectivamain la directura u il directur ed il comité directiv dals instituts da perscrutaziun;
- e) eleger las docentas ed ils docents en uffizi principal;
- f) decider davart fundaziuns d'interpresas tras excorporaziun;
- g) formular las prescripziuns per il reporting e per il manaschament da qualidad.

² La regenza po surdar ulteriuras incumbensas als gremis directivs strategics.

Art. 18

¹ En dumondas operativas vegnan las scolas autas chantunals manadas mintgamai d'ina rectora u d'in rector che presidescha il comité directiv da la scola auta. Dal comité directiv fan part – ultra da la rectora u dal rector – almain las personas ch'èn responsablas per l'instrucziun e per la perscrutaziun.

Direcziun
operativa da las
scolas autas
chantunals

² La rectora u il rector represchenta la scola auta chantunala vers anora ed ha il dretg da dar directivas a las commembras ed als commembers dal comité directiv da la scola auta.

Art. 19

¹ En dumondas operativas vegnan ils instituts da perscrutaziun chantunals manads mintgamai d'ina directura u d'in directur che presidescha il comité directiv da l'institut da perscrutaziun. Dal comité directiv fan part – ultra da la directura u dal directur – almain las personas ch'èn responsablas per la perscrutaziun.

Direcziun
operativa dals
instituts da
perscrutaziun
chantunals

² Tut tenor il gener da la perscrutaziun pon er represchentantas e represchentants da las partiziuns u dals departaments far part dal comité directiv.

³ La directura u il directur represchenta l'institut da perscrutaziun chantunal vers anora ed ha il dretg da dar directivas a las commembras ed als commembers dal comité directiv da l'institut da perscrutaziun.

Art. 20

Utilisaziun
cuminaivla da
resursas

¹ Las recturas ed ils recturs da las scolas autas chantunals e las directuras ed ils directurs dals instituts da perscrutaziun chantunals faciliteschan il barat da persunal scientific tranter las instituziuns.

² Ellas ed els prendan las mesiras per duvra cuminaivlamain infrastructuras sco labors, calculaders gronds u indrizs speziels ed effectivs da datas impurtants.

Art. 21

Cussegl
consultativ
scientific

Il cussegl consultativ scientific:

- a) cusseglia la regenza en tut las dumondas da la politica da scienza;
- b) realisescha periodicamain evaluaziuns per incumbensa da la regenza;
- c) po preparar e realisar programs da perscrutaziun da plirs onns per incumbensa da la regenza.

V. Appartegentas ed appartegnents da la scola auta

Art. 22

Appartegentas
ed appartegnents
da la scola auta

¹ Las appartegentas ed ils appartegnents da la scola auta èn:

- a) docentas e docents;
- b) assistentas ed assistents, collavuraturas e collavuratur scientifics sco er doctorandas e doctorands;
- c) studentas e students sco er audituras ed auditurs;
- d) collavuraturas e collavuratur administrativs e technics.

² Il departament po fixar ulteriuras categorias u differenziaziuns.

³ En coordinaziun cun ils gremis directivs strategics regla il departament l'andament da la procedura electorala da las docentas e dals docents en uffizi principal.

Art. 23

Relaziun
d'engaschament

¹ Las relaziuns d'engaschament da las scolas autas chantunals sa drizzan tenor la lescha dal persunal dal chantun Grischun.

² Docentas e docents pon er vegnir engaschads tenor dretg privat e finanziads tras meds finansials da terz maun.

VI. Incarica da prestaziun e finanzas

Art. 24

¹ La regenza surdat a mintga scola auta chantunala ed a mintga institut da perscrutaziun chantunal ina incarica da prestaziun da 4 onns che cumpiglia en spezial il profil ed il portfolio. Incarica da prestaziun

² Mintga scola auta renconuschida e mintga institut da perscrutaziun renconuschì che retira ina contribuziun dal chantun survegn ina incarica da prestaziun per 4 onns.

³ L'incarica da prestaziun fixescha las finamiras e las mesiras centralas per l'instrucziun, per la perscrutaziun e per ils servetschs. Ella è coordinada cun il plan da finanzas dal chantun.

⁴ Las incaricas da prestaziun vegnan suttamessas al cussegl grond en moda adattada per laschar prender enconuschientscha.

Art. 25

¹ A la fin da la perioda da prestaziun da 4 onns suttametta la regenza al cussegl grond in rapport resumant e cumparativ che cuntegna las infurmaziuns davart l'adempliment da las finamiras da las instituziuns. Rapport

² Ils resultats da las evaluaziuns che vegnan fatgas dal cussegl consultativ scientific da la regenza èn publics.

Art. 26

¹ Las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun disponan en spezial da las suandantas funtaunas finanziaias: Finanziaziun

- a) daners da studi, taxas da curs ed indemnisaziuns per prestaziuns da servetsch;
- b) contribuziun globala dal chantun;
- c) contribuziuns d'auters mauns publics e da la confederaziun;
- d) contribuziuns e donaziuns da terzas persunas;
- e) emprests e credits.

² Il chantun po equipar cun in agen chapital scolas autas chantunalas ed instituts da perscrutaziun chantunals che disponan da grondas infrastructures.

³ En il rom da las ordinaziuns d'organisaziun regla la regenza la procedura e la segiraziun da la proprietad immobigliara.

Art. 27

¹ Mintga scola auta chantunala, mintga scola auta renconuschida, mintga institut da perscrutaziun chantunal e mintga institut da perscrutaziun renconuschì che ha ina incarica da prestaziun fa mintga onn in preventiv che cuntegna la contribuziun globala dal chantun e che mussa il connex cun l'incarica da prestaziun. Budgetaziun e clusiun

² La regenza regla la budgetaziun ed il rendaquint. Ella suttametta il quint annual ensemen cun in rapport annual resumant e cumparativ al cussegl grond en moda adattada per laschar prender enconuschientscha.

Art. 28

Contribuziun
globala

¹ Il chantun po pajar la contribuziun globala en furma da pauschalas che sa drizzan tenor las prestaziuns.

² Sche las finamiras da l'incarica da prestaziun na vegnan betg cuntanschidas u na vegnan betg cuntanschidas cumplainamain, po la regenza retgnair u pretender enavos ina part da la contribuziun globala.

Art. 29

Contribuziun
d'investiziun

¹ En il rom da las cumpetenzas finanzialas tenor la costituziun chantunala po la regenza conceder contribuziuns als custs imputabels per novs edificizis, per engrondiments, per midadas, per sanaziuns sco er per ils indrizs ch'èn colliads cun quai.

² La regenza fixescha ils custs imputabels.

³ En il rom da lur pussaivladads sa participeschan las scolas autas ed ils instituts da perscrutaziun adequatamain vi da las investiziuns.

⁴ Contribuziuns da construcziun pon er vegnir pajadas en furma da pauschalas.

VII. Mesiras accompagnantas

Art. 30

Infurmaziun

¹ Il chantun promova l'infurmaziun davart las activitads da las scolas autas chantunals, da las scolas autas renconuschidas, dals instituts da perscrutaziun chantunals e dals instituts da perscrutaziun renconuschids.

² La regenza po surdar ina part da las incumbensas d'infurmaziun a las scolas autas ed als instituts da perscrutaziun.

VIII. Giurisdicziun

Art. 31

Via giudiziala

Cunter decisziuns concernent l'inadmissiun al studi e concernent la nunreussida da l'examen final poi vegnir fatg recurs entaifer 10 dis tar la dretgira administrativa.

Art. 32

Retratga da la
permissiun
d'instruir

¹ Il departament po retrair la permissiun d'instruir e remartgar la retratga en il diplom d'instrucziun, sche la qualificaziun per instruir manca.

² Sche las relaziuns sa midan essenzialmain, po il departament revocar la retratga ed emetter per la persuna pertutgada in diplom d'instrucziun senza remartga.

³ Il departament communitgescha al secretariat general da la CDEP la retratga e la reconcessiun da la permissiun d'instruir.

IX. Disposiziuns finalas

Art. 33

¹ La regenza relascha las disposiziuns executivas necessarias.

Execuziun

² Il departament po sustegnair mesiras che servan a la collavuraziun da las scolas autas e dals instituts da perscrutaziun cun la furmaziun professiunala e cun la scolaziun gimnasiala.

Art. 34

¹ Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegnan abolids ils suandants relaschs:

Aboliziun dal dretg vertent

- a) lescha davart la scola auta da pedagogia dals 8 da december 2004 (DG 427.200);
- b) lescha davart la scola auta da tecnica ed economia dals 8 da december 2004 (DG 427.500).

² Sche relaschs vertents renvieschan a disposiziuns che vegnan abolidas tras questa lescha, vegnan applitgadas las disposiziuns correspondentas da questa lescha.

Art. 35

La lescha davart la furmaziun professiunala e davart purschidas da furmaziun cuntinuanta (LFurm) dals 17 d'avrigl 2007 (DG 430.000) vegn midada sco suonda:

Midada dal dretg vertent

Art. 2 al. 3

aboli

Art. 3 al. 3

aboli

Art. 29

aboli

Art. 36

Proceduras ch'èn pendentas il mument che questa lescha entra en vigur vegnan manadas a fin tenor il dretg vegl.

Dretg transitoric

Art. 37

Referendum ed
entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² La regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur da questa lescha.